

22 dec 2009.

de un publicitar pe site-ul CSM.
R

**Minuta
întâlnirii Comisiei de unificare a practicii judiciare în materie civilă, dreptul familiei și
conflicte de muncă și asigurări sociale, 25.11.2009**

În data de 25 noiembrie 2009, orele 10.00-14.30, a avut loc la sediul CSM întâlnirea de lucru dintre membrii Comisiei "Unificarea practicii judiciare", președinții secțiilor civile de la curțile de apel din țară și reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru discutarea unor probleme de practică neunitară semnalate de instanțele de judecată în trimestrul III 2009.

La întâlnire au participat:

- dna. judecător Octavia Spineanu-Matei, Secția civilă și de proprietate intelectuală, ICCJ;
- dna. judecător Radu Adriana Maria, președintele Secției civile, Curtea de apel Ploiești;
- dl. judecător Dârjan Traian, președintele Secției civile, Curtea de apel Cluj;
- dna. judecător Stoichin Dorina, președintele Secției a II-a civile, conflicte de muncă și asigurări sociale, Curtea de apel Craiova;
- dna. judecător Țăpurin Tania, președintele Secției I civile, cauze cu minori și familie Curtea de apel Craiova;
- dna. judecător Cormănescu Stanciu Valeria, președintele Secției civile, cauze cu minori și familie, Curtea de apel Iași;
- dna. judecător Schnepf Aurelia Ileana, Secția conflicte de muncă și asigurări sociale, Curtea de apel Timișoara;
- dna. judecător Tase Vanghelița, Curtea de apel Constanța;
- dna. judecător Simona Bacșin, președintele Secției civile, Curtea de apel Galați;
- dna. judecător Grigorescu Nicoleta, judecător în cadrul Curții de apel Brașov;
- dna. procuror Constantin Antonia Eleonora, procuror șef adjunct Secția judiciară, PICCJ;
- dna. judecător Dănăila Ileana Ruxandra, Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, Curtea de apel București;
- dna. judecător Vălan Aglaia, Secția a IV-a civilă, Curtea de apel București;
- dl. judecător Radu Daniel, președintele Secției civile, Curtea de apel Pitești;
- dna. judecător Plăcintă Dochița, președintele Secției civile, Curtea de apel Suceava.

Ședința a fost prezidată de către doamna judecător Octavia Spineanu-Matei, judecător în cadrul ICCJ, care a supus dezbaterii problemele de drept soluționate în mod neunitar în materie civilă în trimestrul al III-lea 2009, conform notei întocmită de către Direcția Legislație, Contencios și Documentare.

În deschiderea întâlnirii, dna. judecător Octavia Spineanu-Matei, în asentimentul celor prezenți, a formulat următoarele propuneri și recomandări:

- întrucât pe ordinea de zi a întâlnirii se află 48 probleme de drept, care nu pot fi dezbătute într-o singură ședință, ar fi fost necesară selectarea celor mai importante;
- întrucât în materialul de față nu în toate cazurile sunt prezentate cel puțin două opinii diferite cu privire la aceeași problemă de drept (de ex., la pct.4, 16), alături se enunță doar problema de drept (de ex., la pct. 12, 13, 14, 15), alături opiniile diferite nu sunt argumentate (de ex. la pct.10), anumite puncte se suprapun (de ex., pct.5 cu 21, 17 cu

- 22) etc. este necesar să se identifice dacă deficiențele aparțin instanțelor care au transmis propunerile către C.S.M. sau Direcției care le-a sintetizat și să se elimine pe viitor deficiențele;
- excluderea problemelor de drept care au fost deja discutate în ședințe anterioare,
 - transmiterea materialelor către instanțe și acordarea unui interval de timp mai mare față de data întâlnirii, suficient pentru pregătirea răspunsurilor (în prezent se transmit cu cel mult o săptămână înainte);
 - limitarea datei până la care curțile de apel pot transmite probleme de drept și includerea pe ordinea de zi a reuniunii următoare a celor transmise după această dată;
 - minutele realizate ca urmare a întâlnirilor Comisiei să fie întocmite și date publicității într-un timp mai scurt;
 - selectarea și prezentarea mai riguroasă a problemelor de drept supuse spre dezbateră Comisiei, realizată la nivelul Curților de apel;
 - analizarea posibilității de susținere a problemelor de drept cu doctrină și/sau legislație;
 - estimarea volumului de timp aferent dezbaterilor comisiei pentru programarea unui număr adecvat de probleme de drept pe fiecare ședință (în ore).

În cadrul întâlnirii Comisiei de unificare a practicii judiciare din data de 25.11.2009, au fost discutate 26 de probleme de drept din cele 48 supuse spre dezbateră, după cum urmează:

1. Soluționarea plângerilor contravenționale în ipoteza în care pentru mai multe contravenții se aplică o singură amendă contravențională (Curtea de Apel București)

În privința problemei discutate s-au conturat 2 opinii:

a) *Într-o primă opinie, minoritară*, plângerile contravenționale în ipoteza în care pentru mai multe contravenții se aplică o singură amendă contravențională se vor admite sau respinge în funcție de situația concretă, în sensul că dacă se poate stabili că agentul constator la momentul aplicării sancțiunii unice pentru mai multe contravenții a avut în vedere minimul prevăzut de lege, se poate anula parțial procesul verbal de contravenție în privința faptelor care nu ar constitui contravenție.

b) *Într-o altă opinie, majoritară*, în această situație plângerile contravenționale trebuie soluționate în sensul admiterii întrucât O.G. nr. 2/2001 prevede expres că sancțiunea se aplică distinct pentru fiecare contravenție în funcție de împrejurările cauzei, astfel că instanța nu se poate substitui agentului constator și să considere ce anume sancțiune s-a avut în vedere, nefiind exclus ca pentru una dintre contravenții agentul constator să aplice greșit amenda.

Într-o altă opinie, s-a apreciat că nerespectarea dispozițiilor art. 10 alin. (1) din O.G. nr. 2/2001, care prevăd obligativitatea stabilirii sancțiunii pentru fiecare dintre contravențiile săvârșite, atrage sancțiunea nulității procesului verbal de contravenție. Aceasta întrucât numai în acest mod se poate stabili modul în care agentul constator a aplicat sancțiunea în raport de

dispozițiile art. 21 alin. (3) din O.G. nr. 2/2001 aprobată și modificată prin Legea nr. 180/2002.

În mod concret, instanța, în condițiile în care apreciază că nu a fost comisă o anumită contravenție reținută în sarcina contravenientului, nu poate înlătura sancțiunea aplicată pentru această contravenție, aceasta nefiind cunoscută, din moment ce fost aplicată global o singură sancțiune pentru toate contravențiile reținute, neputându-se stabili nici măcar dacă au fost respectate limitele sancțiunii prevăzute de legiuitor pentru fiecare contravenție în parte.

Întrucât litigiile în materie contravențională se soluționează, în general, la nivelul tribunalelor, de către secțiile de contencios administrativ și fiscal, s-a decis transmiterea lucrării spre a fi discutată în cadrul întâlnirii Comisiei de unificare a practicii judiciare în materia contencios administrativ.

2. Admisibilitatea cererii de învestire cu formulă executorie a unui înscris notarial autentic (Curtea de Apel București)

Problema de drept a apărut ca urmare a soluționării diferite a unor cauze similare prin care s-a solicitat investirea cu formulă executorie a unui contract de cesiune de creanță autentic.

a) Opinia majoritară a fost exprimată în sensul că actului notarial nu îi sunt aplicabile dispozițiile art. 269 Cod procedură civilă referitoare la învestirea cu formulă executorie a hotărârilor judecătorești deoarece potrivit art. 66 din Legea nr. 36/1995, actul autentificat de notarul public care constată o creanță certă și lichidă are putere de titlu executoriu la data exigibilității. Având în vedere dispozițiile art. 376 alin. (1) Cod procedură civilă potrivit cărora se investesc cu formulă executorie numai înscrisurile care nu sunt executorii și art. 374¹ din Codul de procedură civilă introdus prin Legea nr. 459/2006 potrivit căruia "înscrisurile cărora legea le recunoaște caracterul de titlu executoriu sunt puse în executare fără învestirea cu formulă executorie", rezultă că executarea silită poate fi începută în baza unui titlu pe care legea îl declară executoriu, fără a mai fi necesară investirea cu formulă executorie de către instanța judecătorească.

În concluzie, s-a susținut că pentru executarea silită a unei creanțe rezultând dintr-un, înscris autentic notarial, creditorul se poate adresa direct executorului judecătoresc, nefiind necesară obținerea din partea instanței judecătorești a învestirii cu formulă executorie, astfel că asemenea cereri ar trebui respinse ca lipsite de interes. Prin aceasta s-ar atinge și scopul

urmărit prin introducerea art. 374¹ în Codul de procedură civilă, acela de asigurare a celerității executării silite.

Aspectele legate de certitudinea, lichiditatea și exigibilitatea creanței, urmează a fi soluționate în cadrul contestației la executare.

b) Opinia minoritară: contractul de cesiunea de creanță autentic nu reprezintă titlu executoriu întrucât creanța creditoarei rezultă din alte documente (facturi, comenzi, contracte). Aceste documente nu ar putea constitui titluri executorii pentru realizarea creanței iar creditoarea urmărește să execute ceea ce nu ar putea executa direct, în mod indirect întocmind contract de cesiune de creanță în formă autentică, contract care nu îndeplinește condițiile prevăzute de art. 66 din Legea nr. 36/1995 și anume creanța să fie certă, lichidă și exigibilă, astfel că cererea creditoarei trebuie respinsă ca nefondată.

În cadrul acestui punct nu se invocă o problemă de drept asupra căreia să existe o practică neunitară, așa cum se enunță în titlu, respectiv dacă un act notarial este sau nu titlu executoriu, ci o problemă de speță, ce vizează aspecte referitoare la certitudinea, lichiditatea și exigibilitatea creanței, care trebuie verificate în cadrul procedurii executării silite.

3. Acțiunile în constatarea calității de cetățean român, formulate în temeiul art. 111 Cod procedură civilă și art. 331 - 339 Cod procedură civilă (Curtea de Apel București)

a) Într-o primă opinie, se apreciază că acțiunea în constatarea calității de cetățean român este de competența Judecătorei Sector 1 București, dacă se face dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute de Legea nr. 21/1991.

În motivarea acestei opinii, se reține faptul că petentul s-a născut din cetățeni români, pe teritoriul unui stat străin (Republica Moldova), prin urmare fiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 4 lit. a) și art. 5 din Legea nr. 21/1991. S-a considerat ca sunt îndeplinite și condițiile prevăzute de art. 331 din Codul de procedură civilă.

b) Într-o altă opinie, s-a considerat faptul că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 331-339 din Codul de procedură civilă.

Astfel, potrivit acestor dispoziții, "cererile pentru dezlegarea căroră este nevoie de mijlocirea instanței fără însă să se urmărească stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană (acesta fiind temeiul juridic indicat de reclamant, prin mandatar), sunt supuse dispozițiilor de procedură mai jos arătate".

Instanța a reținut că procedura necontencioasă prevăzută de art. 331-339 C. pr. civ. nu interzice existența unui pârât, astfel cum reiese din dispozițiile art. 333 C. pr. civ., care stipulează că "cererea cuprinde numele și domiciliul care o face și ale persoanelor pe care acesta cere să fie chemate înaintea instanței, precum și arătarea pe scurt a obiectului, motivarea cererii și semnătura".

Pe de altă parte, instanța a constat că cetățenia exprimă relația politico-juridică dintre o persoană și un stat, împrejurare față de care statul român este interesat să-și exprime poziția sa, motiv pentru care s-a apreciat că cererea formulată prezintă un caracter contencios.

S-a reținut că sunt neîntemeiate susținerile reclamantului din notele de ședință în sensul că nu există nicio persoană care să fie ținută să respecte dreptul stabilit prin hotărâre a pronunțată, întrucât, în temeiul acesteia, în ipoteza admiterii, statul român poate fi obligat să elibereze acte de stare civilă din care să reiasă calitatea de cetățean român a reclamantului.

Mai mult, instanța a reținut că poziția reclamantului nu este constantă, arătând fie că solicită stabilirea unei situații de fapt (care nu se încadrează nici în dispozițiile art. 331, nici ale art. 111 C. pr. civ.), fie solicită constatarea unui drept, la cetățenia română.

Având în vedere dispozițiile art. 335 C. pr. civ., potrivit cărora „dacă cererea prin cuprinsul ei prezintă caracter contencios, instanța o va respinge”, instanța a respins cererea formulată de petentul-reclamant.

Opinia majoritară: *s-a invocat excepția inadmisibilității cererii față de caracterul necontencios al acesteia, excepția fiind admisă.*

Cererile au fost respinse ca inadmisibile având în vedere caracterul contencios al cererii în constatarea unui drept, neexistând motive pentru o judecare necontencioasă, în condițiile prevăzute de art. 331 Cod procedură civilă.

Din discuții a reieșit faptul că problema de drept invocată a fost deja dezbătută în cadrul întâlnirii Comisiei din data de 24.07.2009, precum și faptul că, existând practică neunitară la nivelul câtorva curți de apel, au fost făcute demersuri pentru promovarea unui recurs în interesul legii.

4. Acțiunea în revendicare formulată de fostul proprietar al imobilului naționalizat. Inadmisibilitatea căii procesuale alese în aplicarea deciziei în interesul Legii nr. 33 din data de 09.06.2008 (Curtea de Apel Bacău)

În privința imobilelor care se încadrează în ipoteza Legii nr.10/2001 nu mai este posibilă restituirea decât în condițiile prevăzute de acest act normativ, fiind exclusă acțiunea în revendicare de drept comun, concluzie desprinsă din prevederile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, potrivit cu care bunurile preluate de stat fără un titlu valabil, inclusiv cele obținute prin vicierea consimțământului, pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație, coroborat e cu cele ale art. 1 din Legea nr. 10/2001.

Această soluție se impune în cazul imobilelor care fac obiectul Legii nr.10/2001, după intrarea în vigoare a acestei legi, deoarece legiuitorul a avut reglementat în mod expres condițiile în care are loc restituirea în natură și în subsidiar prin echivalent, a imobilelor preluate abuziv în perioada 1945-1989, condiții care sunt diferite de cele ale acțiunii în revendicare. Obiectul de reglementare al Legii nr. 10/2001 face din acest act normativ o lege specială față de Codul Civil care constituie dreptul comun al acțiunii în revendicare, în raportul dintre o norma specială și una generală, norma specială urmează a se aplica cu prioritate și cu excluderea normei generale. Așa fiind, persoana interesată nu are alegerea între procedura administrativă de restituire prevăzută de Legea nr.10/2001 și calea acțiunii în revendicare de drept comun.

Închiderea căii acțiunii în revendicare pentru imobilele care intră sub incidența Legii nr. 10/2001, după intrarea în vigoare a acestui act normativ nu echivalează cu închidere a accesului la justiție pentru persoana interesată.

Astfel, celui interesat îi este asigurat accesul la justiție în sensul art. 21 din Constituție și al articolului 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar accesul la justiție în sensul articolului 6 din Convenția CEDO nu exclude reglementarea în dreptul intern a unor proceduri administrative prealabile. Dimpotrivă, în jurisprudența sa Curtea de la Strasbourg a recunoscut posibilitatea pentru statele membre a posibilității de a prevedea obligativitatea parcurgerii unor proceduri administrative anterior formulării unor acțiuni în justiție.

În legătură cu aplicarea articolului 6 paragraful 1 CEDO a statuat în Jurisprudența sa că "rațiuni de flexibilitate și eficiență, care sunt pe deplin compatibile cu protecția drepturilor omului, pot justifica intervenția anterioară a unor organe administrative sau profesionale ce nu satisfac sub fiecare aspect în parte exigențele menționatele prevederi"; un asemenea sistem poate fi reclamat de tradiția juridică a mai multor state membre ale Consiliului Europei" (cazul *Le Compte, Van Leuven și De Meyere contra Belgiei*, 1981). Această posibilitate reprezintă marja de apreciere pe care Curtea o recunoaște statelor membre ale Consiliului

Europei în privința drepturilor fundamentale care nu sunt privite ca drepturi absolute cum este și dreptul la un proces echitabil.

Accesul la justiție presupune în mod necesar însă ca, după parcurgerea procedurilor administrative partea interesată să aibă posibilitatea să se adreseze și unei instanțe judecătorești, în lipsa unei asemenea posibilități, dreptul de acces la o instanță ar fi atins în substanța sa, în măsura în care aceste exigențe sunt respectate dreptul de acces la justiție nefiind afectat.

În cauza dedusă judecării, instanța a reținut că prin Legea nr. 10/2001 au fost reglementate nu numai procedurile administrative de restituire, dar și modalitățile de a ataca în justiție măsurile dispuse în cadrul acestei proceduri. Astfel, potrivit art. 26 "decizia sau, după caz, dispoziția motivată de respingere a notificării sau a cererii de restituire în natură poate fi atacată de persoana care se pretinde îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărei circumscripție se află sediul unității deținătoare sau, după caz, al entității investite cu soluționarea notificării, în termen de 30 de zile de la comunicare”.

De asemenea, persoana interesată poate contesta lipsa răspunsului unității deținătoare notificate de a răspunde în termenul de 60 de zile prevăzut de art. 25, alin. (1) din Legea nr. 10/2001. Astfel, cu putere obligatorie, prin decizia nr. IX din 20.03 2006 pronunțată în recurs în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că tribunalul este competent să soluționeze cererile formulate împotriva refuzului persoanei juridice notificate, deținătoare a imobilului, de a emite decizie sau dispoziție motivată de restituirea în natură ori de acordare de despăgubiri, potrivit Legii nr. 10/2001.

Așadar, persoana interesată are posibilitatea de a supune controlului judecătoresc toate deciziile care se iau în cadrul procedurii Legii nr. 10/2001, inclusiv refuzul persoanei juridice deținătoare de a emite decizia de soluționare a notificării, refuz manifestat și sub forma lipsei răspunsului în termen de 60 de zile de la înregistrarea notificării.

Mai mult, în conformitate cu dispozițiile Deciziei nr. 20/19.03.2007 pronunțată de I.C.C.J. - Secțiile Unite, acțiunea formulată în calitate de persoană îndreptățită în situația refuzului nejustificat al unității deținătoare de a răspunde la notificarea persoanei interesate, instanța de judecată analizează chiar pe fond cererea de restituire formulată de aceasta.

Prin urmare, accesul său la justiție nu este afectat prin imposibilitatea de a formula o acțiune în revendicare potrivit dreptului comun în paralel cu procedura administrativă prevăzută de Legea nr. 10/2001. Accesul liber la justiție nu presupune și o obligație pozitivă a statului de a asigura persoanei interesate posibilitatea de a recurge la toate mijloacele procesuale prevăzute de legea internă pentru protecția unui drept subiectiv civil. Dacă s-ar

admite o asemenea obligație pozitivă a statului, aceasta ar însemna că nu ar fi posibilă nici suprimarea în anumite materii a unor căi de atac.

Pe de altă parte, posibilitatea statului de a organiza pentru imobilele preluate abuziv de stat în perioada 1945-1989 o procedura administrativă de soluționare a cererilor de restituire, procedură care să excludă posibilitatea formulării și a unei acțiuni în revendicare de drept comun, se circumscrie marjei de apreciere a statului recunoscută potrivit articolului 6 din CEDO.

Opinia majoritară exprimată a fost în sensul admisibilității acestor acțiuni cu motivarea, desprinsă din decizia dată în recursul în interesul legii, că în situația în care sunt sesizate neconcordanțe între Legea nr.10/2001 și Convenția europeană a drepturilor omului, aceasta din urmă are prioritate, prioritate ce poate fi dată în cadrul unei acțiuni în revendicare întemeiată pe dreptul comun, în măsura în care astfel nu s-ar aduce atingere unui alt drept de proprietate ori securității raporturi tor juridice.

În material nu s-a prezentat o problemă de drept soluționată în mod neunitar prin conturarea a două opinii diametral opuse.

Totuși, în urma discuțiilor, s-a arătat că unele instanțe, indiferent de situație, resping ca inadmisibile acțiunile în revendicare având ca obiect imobile care intră sub incidența Legii nr.10/2001, preluându-se trunchiat motivarea deciziei în interesul legii nr.33/2008. Cele mai multe instanțe manifestă însă reticență în respingerea acțiunilor ca inadmisibile și consideră că, și în cazul în care reclamantul nu a inițiat niciun demers pentru valorificarea dreptului la reparație conferit de legea specială, este de preferat soluția respingerii acțiunii pe fond.

Există însă și situații în care atât reclamantul cât și pârâtul dețin un bun în sensul art.1 din Protocolul nr.1 adițional la CEDO, iar orice soluție a acțiunii în revendicare înseamnă privarea uneia din părți de bun; este de reflectat asupra creării unei practici unitare cu privire la cererile de despăgubiri formulate împotriva statului de foștii proprietari care, apelând la legea specială, nu au obținut până în prezent o reparație reală prin mecanismul acestei legi, precum și cu privire la cererile de despăgubire formulate de cumpărătorii evinși, invocându-se aici prevederile Legii nr.1/2009 și motivarea hotărârii CEDO în recenta cauză Tudor Tudor contra României.

5. Calitatea procesuală pasivă a Statului Român prin Ministerul Finanțelor, în acțiunile în constatarea calității de unic moștenitor asupra unei mase succesoriale. Calea de atac împotriva hotărârii (Curtea de Apel Craiova)

a) Într-o primă opinie, majoritară, se consideră că Statul nu are legitimare procesuală pasivă în acțiunea în constatare promovată de succesibilul acceptant al unei moșteniri. Dispozițiile

art. 680 C. civ. instituie o vocație succesorală generală a statului în cazul inexistenței unor moștenitori legali sau testamentari, vocație ce se concretizează după parcurgerea procedurii de declarare a vacanței succesoriale, ceea ce conferă statului dreptul de a sta în procesele privind moștenirile.

În acțiunile în constatarea calității de unic moștenitor introduse de succesorul legal sau testamentar, nu se justifică îndreptățirea reclamantului de a chema în judecată Statul, în condițiile în care nu este contestat dreptul succesibilului și Statul nu îi opune un drept propriu, dobândit conform art. 680 C. civ. asupra masei succesoriale.

Calea de atac împotriva hotărârii este determinată de criteriul valoric, conform art.282¹ c. pr. civ.

b) *Într-o altă opinie*, s-a apreciat că, în lipsa unor coproprietari persoane fizice, moștenitori legali sau testamentari, ori creditorii ai moștenirii, Statul fiind cel care culege moștenirea dacă ar fi vacantă, ar putea pretinde un drept asupra aceluiași bunuri, ceea ce-i conferă calitate procesuală pasivă derivată în acțiunea în constatare, interogatorie sau provocatorie, formulată de reclamantul care are interes să i se recunoască un anumit raport juridic.

Negarea calității procesuale pasive a Statului echivalează cu negarea dreptului de acces la instanță al reclamantului, care ar fi pus în imposibilitatea de a i se recunoaște calitatea de moștenitor altfel decât prin obținerea unui certificat de moștenitor.

(conexat cu pct. 21) S-a identificat că, sub un prim aspect, ceea ce diferențiază cele două opinii este modul în care se tratează condiția interesului promovării unei acțiuni în constatarea calității de unic moștenitor, câtă vreme această calitate nu este contestată.

S-a agreeat că această condiție de exercițiu ale acțiunii civile este necesar a se întruni și în cazul acțiunii în constatare.

Invocându-se și jurisprudența fostului Tribunal Suprem, s-a conturat ca punct de vedere majoritar, că această condiție este îndeplinită chiar dacă nu a existat o contestare a dreptului pretins de reclamant și că acesta nu poate fi obligat să parcurgă procedura succesorală notarială.

De asemenea, s-a împărțit, ca punct de vedere majoritar, ideea că o atare acțiune nu poate fi soluționată în absența unui pârât.

În ceea ce privește calitatea procesuală pasivă (ca aparținând statului, unității administrativ-teritoriale sau autorității administrației publice competente a prelua bunurile în caz de succesiune vacantă) nu s-a reușit a se ajunge la un punct de vedere unitar sau majoritar; urmează a se verifica dacă există mai multe hotărâri judecătorești în care s-au pronunțat soluții diametral opuse în ceea ce privește problema invocată și dacă acestea există, urmează a se propune promovarea unui recurs în interesul legii.

6. Instanța competentă, potrivit art. 404² c. pr. civ., în soluționarea cererii de întoarcere a executării formulată pe cale principală în timp ce procesul de fond este în curs de rejudecare, ca urmare a casării hotărârii executate, iar prin decizia de casare nu s-a dispus restabilirea situației anterioare (Curtea de Apel Craiova)

a) Într-o opinie, majoritară, s-a considerat că sunt aplicabile dispozițiile art. 404² alin. (2) C. pr. civ., în raport de care dacă instanța care a desființat hotărârea executată și a dispus rejudecarea în fond a procesului nu a luat măsura restabilirii situației anterioare nefiind sesizată cu o astfel de cerere, această măsură se va putea dispune de instanța care rejudecă fondul, la solicitarea celui interesat.

Faptul că instanța a fost investită cu o cerere separată, repartizată aleatoriu altui complet de judecată, nu implică incidența prevederilor alin.(3) din norma menționată, care sunt aplicabile numai în cazul în care, prin hotărârea pronunțată în rejudecare nu s-a dispus și asupra restabilirii situației anterioare.

b) Într-o altă opinie, minoritară, s-a susținut că poate fi înaintată cererea înregistrată separat, instanței care rejudecă fondul, după casarea cu trimitere, numai dacă se formulează expres o astfel de solicitare de cel interesat, în caz contrar, cererea urmând a fi judecată, conform art.404² alin.(3) de instanța competentă potrivit legii.

Față de problema de drept expusă, în cadrul discuțiilor opinia prezentată ca majoritară a fost considerată corectă, în sensul că atunci când s-a dispus rejudecarea fondului se aplică dispozițiile alineatului 2 ale art.404 indice 2 C.pr.civ.; cererea de întoarcere a executării este considerată cerere incidentală, fiind de competența instanței care rejudecă fondul, indiferent că e vorba de prima instanță sau de instanța de apel.

Dacă a fost totuși introdusă o astfel de cerere pe cale separată la o altă instanță, aceasta urmează să-și decline competența.

Dacă o atare cerere a fost introdusă la instanța care rejudecă fondul, dar a fost repartizată aleatoriu unui alt complet, acesta ar urma să o trimită completului investit cu judecata fondului.

7. Previzibilitatea actului de justiție. Instanța investită cu soluționarea unei cereri patrimoniale formulată de unul din autorii unei invenții(inovații) împotriva beneficiarului acesteia, este obligată să țină seama de soluțiile pronunțate anterior în cauzele privind-i pe ceilalți coautori? (Curtea de Apel Craiova)

a) Într-o opinie, s-a susținut că în vederea asigurării principiului previzibilității actului de justiție și pentru a se evita practica neunitară, este necesar să se țină seama cel puțin de soluțiile pronunțate în acțiunile formulate anterior de ceilalți coautori, părți ale aceluiași contract.

b) Într-o altă opinie, s-a considerat că principiul previzibilității actului de justiție nu este absolut, iar aplicarea necondiționată a acestuia, ar putea conduce, în situația în care prin hotărârile anterior pronunțate s-au dat soluții greșite, la perpetuarea erorii de judecată.

În acest sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care în cauze ca *REKVENYI contra Ungariei* și *CANTONI contra Franței*, a statuat că previzibilitatea actului juridic nu poate crea o certitudine absolută, întrucât ea ar da naștere la o rigiditate excesivă a reglementării, așa încât rămâne în sarcina judecătorului să decidă cu privire la interpretarea și aplicarea unor norme legale.

În cadrul dezbaterilor, opinia exprimată la litera b) a fost considerată ca fiind corectă, în sensul că principiul previzibilității hotărârii nu poate fi absolutizat printr-o perpetuare în cunoștință de cauză a unei erori de judecată.

8. Instanța competentă în soluționarea cererii de sechestrul asigurător, formulată cu privire la acțiunea pentru valorificarea unui drept de creanță aflată în faza soluționării căii de atac declarată împotriva hotărârii instanței de fond (Curtea de Apel Craiova)

a) Într-o opinie majoritară, s-a apreciat că dispozițiile art. 592 alin. (1) C. pr. civ., conform cărora cererea se adresează instanței care judecă procesul, se referă la instanța care judecă în primă instanță acțiunea supra fondului, indiferent dacă la data formulării cererii de sechestrul asigurător, judecarea acțiunii mai era sau nu pe rolul acestei instanțe.

Cererea se soluționează de instanța competentă cu judecarea în primă instanță a fondului, nu numai în situația când a fost formulată ca o cerere accesorie, intentată odată cu acțiunea, sau incidentală – făcută în timp ce acțiunea este în curs de judecată în primă instanță, dar și când a fost depusă pe cale principală, atunci când acțiunea asupra fondului nu mai este pe rolul instanței competente să judece în primă instanță.

b) Într-o altă opinie, minoritară, competența revine instanței investită cu soluționarea căii de atac exercitată, întrucât cererea de instituire a sechestrului asigurător este o cerere

incidentală, și se adresează instanței pe rolul căreia se află cauza, indiferent de stadiul procesual al acesteia.

Au prevalat argumentele invocate în susținerea opiniei majoritare, chiar în absența unei distincții făcute de legiuitor în art.592 C.pr.civ..

9. Aplicarea prevederilor art. 3 alin. (1) lit. c din Legea nr. 146/1997 modificată și completată prin Legea nr. 277/2009, în cazul acțiunilor pentru partajarea bunurilor succesoriale (Curtea de Apel Craiova)

a) Într-o opinie, s-a susținut că în raport de dispozițiile art. 3 lit. c din Legea nr. 146/1997, stabilirea masei succesoriale și partajarea bunurilor sunt două capete de cerere distincte și ca atare obligația de timbrare cu 3% din valoarea bunurilor se impune pentru fiecare capăt de cerere.

b) Într-o altă opinie s-a apreciat că operațiunea de partajare a bunurilor succesoriale implică stabilirea prealabilă a masei succesoriale, chiar fără a exista o cerere expresă a părților în acest sens, astfel încât taxa de timbru judiciar datorată este de 3% din valoarea bunurilor, avându-se în vedere că instanța a fost sesizată cu o acțiune cu un singur capăt de cerere.

Întrucât partajul succesoral implică deseori stabilirea în prealabil a masei succesoriale și pentru a se evita un tratament diferențiat al partajului succesoral față de cel al bunurilor comune, opinia exprimată la litera b) a fost considerată corectă.

10. Admisibilitatea cererii privind obligarea la plata penalităților de întârziere, în cazul în care acestea nu sunt prevăzute în contractul de împrumut, ci numai în statutul asociației reclamante (care are ca obiect de activitate acordarea de împrumuturi) (Curtea de Apel Craiova)

a) Într-o opinie se apreciază ca admisibilă cererea, în condițiile în care în statutul asociației este înscrisă clauza potrivit căreia, pentru neachitarea la timp a ratelor stabilite prin contractul de împrumut se percep penalități de întârziere.

b) A doua opinie, dacă în contract nu este prevăzută perceperea penalităților de întârziere, acestea nu pot fi pretinse părâtului, căruia nu i se poate opune statutul asociației, el fiind ținut să execute doar obligațiile asumate conform raportului juridic încheiat.

Soluția exprimată la litera b) pare evidentă, dar întrucât cele două opinii nu au fost dezvoltate și argumentate pentru a se identifica ce anume a creat o practică neunitară, s-a decis ca acest punct să fie reformulat în vederea unei dezbateri ulterioare.

11. Admisibilitatea acțiunii în anularea lucrărilor de cadastru, respectiv documentației cadastrale, acte de dezmembrare, schițe topografice (Curtea de Apel Craiova)

a) Într-o opinie, se consideră inadmisibile acțiunile având acest obiect, întrucât nulitatea sancționează actele juridice săvârșite cu încălcarea sau neobservarea normelor legale, ori aceste înregistrări nu îndeplinesc condițiile de valabilitate ale unui act juridic civil, pentru a putea fi sancționate cu nulitatea.

Nulitatea (absolută sau relativă), sancționează actele juridice săvârșite cu încălcarea sau neobservarea normelor legale, iar actul juridic este o manifestare de voință a uneia sau mai multor persoane fizice sau juridice, săvârșită în scopul de a crea, modifica sau stinge raporturi juridice civile care, pentru a fi valabil, trebuie să conțină elementele structurale prevăzute de art. 948 C. civ., respectiv capacitatea de a contracta, consimțământul valabil exprimat al părții care se obligă, un obiect determinat și o cauză licită. Un act juridic încheiat cu încălcarea vreuneia din aceste condiții este sancționat cu nulitatea.

Se consideră că lucrările de cadastru nu îndeplinesc condițiile de valabilitate ale unui act juridic civil pentru a putea fi sancționate cu nulitatea.

b) Într-o altă opinie, se consideră că acțiunea nu este admisibilă întrucât tinde la constatarea unei situații de fapt.

c) S-a susținut și opinia că o astfel de acțiune nu poate avea caracterul unei acțiuni principale, ci poate fi doar un capăt accesoriu într-o acțiune în revendicare.

Pentru realizarea dreptului pretins, partea interesată are atât calea acțiunii reale petitorii, cât și a acțiunii în rectificare tabulară, întemeiată pe dispozițiile art. 34 din Legea nr. 77/1996 republicată, promovată printr-un capăt de cerere accesoriu față de cererea principală.

În situația în care se dovedește, în cadrul acțiunii în revendicare, extinderea abuzivă a unei proprietăți pe seama proprietății învecinate, dreptul de proprietate beneficiază de ocrotire juridică indiferent de întinderea imobilului înscrisă în Cartea Funciară, reflectată în documentația cadastrală, dat fiind că, potrivit art. 32 lit. a din Legea nr. 7/1996 republicată, „efectul de opozabilitate al înscrierilor este inoperant cu privire la suprafața terenurilor, destinația, categoria de folosință, valoarea sau alte asemenea aspecte”.

d) A fost exprimată și opinia că acțiunea este admisibilă, față de prevederile art. 6 din CEDO, neputându-se încălca dreptul de acces la justiție, urmând ca în cadrul unei astfel de acțiuni să se analizeze situația de fapt dedusă judecății.

Opinia exprimată la litera a) a fost considerată corectă, pentru argumentele acolo expuse.

12. Modalitatea de calcul a taxei de timbru și a cauțiunii în ceea ce privește contestația la executare (Curtea de Apel Galați)

a) Într-o opinie se consideră că taxa de timbru și cauțiunea se calculează în funcție de actul contestat.

b) Într-o altă opinie se apreciază că acestea se calculează în funcție de creanța ce urmează a fi recuperată, indiferent de actul contestat.

13. Interpretarea dispozițiilor art. III din Legea nr. 146/1997 privind comunicarea hotărârilor irevocabile, în sensul aplicării, atât timp cât această dispoziție nu este prevăzută în Codul de procedură civilă (Curtea de Apel Galați)

14. În materia investițiilor cu formulă executorie există opinia că nu se investesc cheltuielile de executare întrucât nu este vorba de creanță certă, lichidă și exigibilă (Curtea de Apel Galați)

15. Nerespectarea dispozițiilor art. 242 pct. 2 Cod procedură civilă pentru cererea formulată de organul constatator în cauza având ca obiect înlocuirea amenzii contravenționale cu obligarea contravenientului la prestarea unei activități în folosul comunității – art. 9 alin. (3) din O.G. nr. 2/2001 completată prin Legea nr. 352/2006 – Judecătoria Tecuci (Curtea de Apel Galați) Judecătorii din cadrul acestei instanțe apreciază că nu se impune suspendarea conform art. 242 pct. 2 Cod procedură civilă în aceste cauze.

Întrucât punctele 12-15 nu sunt dezvoltate prin prezentarea argumentată a două opinii diametral opuse, s-a decis ca acestea să fie reformulate și urmează a fi dezbătute ulterior.

16. Titularii dreptului la despăgubiri pentru daune morale în cauzele întemeiate pe Legea nr. 221/2009 – dreptul moștenitorilor de a pretinde astfel de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit de autorul lor – Tribunalul Vrancea (Curtea de Apel Galați)

Opinia majoritară a judecătorilor acestei instanțe este că moștenitorii nu pot pretinde daune morale decât pentru prejudiciul moral suferit de ei înșiși.

Acest punct necesită a fi reformulat. Nu este expusă opinia minoritară și nici argumentația opiniei prezentate ca fiind majoritate.

Oricum, s-a remarcat că art.5 alin.1 lit. a) din Legea nr.221/2009 este în sens contrar opiniei prezentate ca fiind majoritară.

17. Natura juridică a acțiunii prin care se solicită beneficiul nerealizat, în cazul în care reclamantul își întemeiază acțiunea pe o hotărâre judecătorească irevocabilă prin care i s-a reconstituit dreptul de proprietate, hotărâre ce nu a fost pusă în executare. Competența materială în soluționarea acestei acțiuni (Curtea de Apel Galați)

a) Opinia majoritară exprimată de judecătorii secției civile este în sensul că despăgubirile pretinse de reclamant sub denumirea de „beneficiu nerealizat” nu pot fi acordate decât în cadrul executării silite reglementată de dispozițiile art. 580² și următoarele Cod procedură civilă.

b) Opinia minoritară a fost în sensul că nimic nu împiedică pe reclamant să formuleze o astfel de acțiune întemeiată pe răspunderea civilă delictuală.

În această ultimă opinie s-a pus problema calificării cererii și s-a exprimat punctul de vedere majoritar în sensul că în condițiile art. 1 din Titlul XIII din legea nr. 247/2005 acțiunea se încadrează în categoria proceselor funciare, competența de soluționare în fond aparținând judecătoriei, indiferent de valoarea obiectului cauzei.

(conexat cu pct.22) Acest punct necesită lămuriri în sensul a se stabili dacă procesul se judecă în contradictoriu cu entități juridice care au competența să soluționeze probleme de fond funciar sau cu alte persoane fizice sau juridice care nu au astfel de competențe.

18. Natura juridică (civilă sau de drept administrativ) a acțiunii prin care se contestă hotărârea Comisiei pentru Protecția Copilului de respingere a cererii de reînnoire a atestatului maternal (Curtea de Apel Galați)

a) Potrivit unei opinii competența de soluționare a cauzei ar aparține secției civile deoarece potrivit art. 10 alin. (3) din H.G. nr. 1437/2004 hotărârile Comisiei pentru Protecția Copilului pot fi atacate la tribunalul de la domiciliul copilului. Totodată acest text de lege stipulează în mod clar că judecarea cauzelor se va face potrivit regulilor speciale de procedură prevăzute de Legea nr.272/2004.

Cum una din aceste reguli procedurale este că acțiunile derivând din Legea nr.272/2004, după natura lor, atrag competența secției civile implicit față de considerentele de mai sus, au apreciat că aceasta trebuie să soluționeze astfel de cauze.

b) Potrivit celeilalte opinii exprimate, competența funcțională de soluționare ar aparține secției de contencios administrativ deoarece în conformitate cu prevederile H.G. r. 1437/2001, în exercitarea atribuțiilor ce-i revin, Comisia pentru Protecția Copilului emite acte administrative, ce nu au legătură cu stabilirea măsurilor de protecție pentru copii.

În cadrul dezbaterilor au fost invocate argumente în sensul că, din reglementarea actuală, se desprinde ideea că judecătoria este instanța competentă, ca fiind instanța cu plenitudine de competență. De lege ferenda, ar fi indicat ca toate măsurile privind protecția copilului să fie date în competența aceleiași instanțe. Acest punct urmează a fi analizat și în cadrul întâlnirii Comisiei în materia contencios.

19. Valorificarea dreptului persoanelor ale căror terenuri sunt afectate de lucrări și servicii de interes național (stâlpi sau linii de înaltă tensiune, conducte de distribuire a gazelor) (Curtea de Apel Galați)

a) Într-o primă opinie, s-au considerat întemeiate acțiunile în obligație de a face (ridicarea instalațiilor de pe terenul reclamanților) cu obligarea la plata de daune cominatorii pentru fiecare lună de întârziere, precum și acordarea de daune interese pentru beneficiul nerealizat prin lipsirea de folosință.

S-a motivat că, prin neexercitarea de către reclamanți a tuturor atributelor dreptului de proprietate, respectiv dispoziție, folosință și posesie și n considerarea dispozițiilor art. 20 alin. 2 din Constituția României, art. 135 și art. 41 din Constituția României dar mai ales, a art. 1 din Protocolul I la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, se ajunge la încălcarea dreptului fundamental de proprietate fiind puși reclamanții în situația de a nu dispune așa cum doresc de bunurile proprietatea lor, creându-li-se astfel prejudicii pentru lipsa de folosință.

b) Într-o a doua opinie, s-a apreciat că aceste acțiuni nu sunt fondate.

a) în situația în care rețelele electrice, conducte-magistrale au fost amplasate pe acel teren anterior dobândirii dreptului de proprietate, dobânditorul terenului cunoștea situația terenului și a acceptat proprietatea cu sarcinile respective.

b) în situația în care terenul a fost dobândit în baza legilor fondului funciar, Legea nr. 10/2001, ar fi trebuit să solicite alt amplasament.

Întrucât se consideră că problema invocată nu ține de aplicarea/interpretarea neunitară a legii, s-au exprimat argumente în sensul că trebuie avută în vedere

succesiunea actelor normative și modalitatea de dobândire a dreptului de proprietate (constituire sau reconstituire), urmând a se aprecia de la caz la caz temeinicia pretențiilor.

De asemenea, întrucât problema a fost invocată de mai multe curți de apel, existând și o cerere în sensul celor invocate pe rolul CEDO, se impune a se identifica dacă în cauze cu situații de fapt identice s-au pronunțat hotărâri diferite.

20. Căi de atac. Nulitatea recursului. Neîncadrarea motivelor în art. 304 pct. 1-9 C. pr. civ. Cerere de împărțală judiciară (Curtea de Apel Iași)

a) Partaj succesoral (art. 728 C.civ., art. 673 și urm. C.pr.civ.);

b) Partaj bunuri comune (art. 36 C.fam.).

În calea de atac a recursului pot fi formulate critici cu privire la compunerea masei de împărțit (natura juridică a bunurilor comune, proprii, art. 30 și art. 31 C. fam.), cote, calitatea de moștenitor, modalitatea partajării, ceea ce impune analiza probelor administrate.

În partajul succesoral, cotele sunt prevăzute de Codul civil și de Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, determinarea acestora fiind rezultatul unui calcul matematic, ce poate fi invocat și ca eroare materială (art. 281 C.pr.civ.).

Codul familiei, în art. 26, prevede că: „Soții hotărăsc de comun acord în ce privește căsătoria”, au drepturi egale (art. 25) și obligația de a contribui în raport cu mijloacele fiecăruia, la cheltuielile căsniciei (art. 29).

Dreptul de proprietate comună în devălmășie se caracterizează prin aceea că aparține celor doi soți, nefracționat în cote. La încetarea stării de comunitate, împărțala se face prin unicitate de cote, ce sunt real stabilite, în raport de dispozițiile art. 29 C. fam.

Prezumția relativă a achiziționării bunurilor comune cu contribuția egală a soților, poate fi infirmată prin orice mijloc de probă, de oricare din părți care, la împărțală, pot pretinde o contribuție mai mare.

Codul de procedură civilă, în Capitolul VII, Procedura împărțelii judiciare (art. 673 ind. 1 – 673 ind. 14, reglementează judecarea cererilor de împărțală privind bunuri asupra cărora părțile au drept de proprietate comună, fără a distinge între partajul succesoral și cel de bunuri comune ale soților.

Opiniile exprimate în cadrul legislativ menționat și dispozițiile art. 673 ind. 5 C. pr. civ. care prevăd: „(1) Dacă părțile nu se învoiesc, instanța va stabili bunurile supuse împărțelii, calitatea de coproprietar. cota-parte ce se cuvine fiecăruia...”

(2) Instanța va face împărțeala în natură. În temeiul celor stabilite potrivit alin. 1, ea procedează la formarea loturilor și atribuirea lor ...”.

Recursul este o cale extraordinară de atac, în care modificarea sau casarea unor hotărâri se poate cere numai pentru motive de nelegalitate.

a) Într-o opinie, criticile formulate nu se încadrează în art. 304 pct. 1-9 C. pr. civ. Recursul este nul (art. 306 C. pr. civ.).

b) Într-o altă opinie, criticile formulate cu privire la compunerea masei, cotă, calitate, modalitatea partajării permit încadrarea motivelor în art. 304 pct. 9 (urmare abrogării pct. 10 și 11).

Instanța are obligația de a se pronunța, atunci când părțile nu se învoiesc, asupra elementelor menționate ce au ca finalitate încetarea stării de proprietate comună, oricare ar fi izvorul acesteia, impusă prin art. 673 alin. 1 C. pr. civ. Fiind obligație stabilită prin lege, este posibilă încadrarea motivelor în art. 304 pct. 9 C. pr. civ.

Prezumția relativă a cotei egale a părților poate fi înlăturată numai prin probe, orice critici formulate cu privire la masa de împărțit, natura juridică a bunurilor comune ori proprii au ca finalitate aplicarea art. 30 și 31 C. fam., iar formarea loturilor este supusă criteriilor din art. 673 ind. 9 C. pr. civ.

Calificarea căii de atac este dată de criteriul valoric, în apel sau recurs.

În art. 304 ind. 1 C. pr. civ. se prevede că instanța poate examina cauza sub toate aspectele, nu este limitată numai la motivele de casare prevăzute de art. 304 C. pr. civ.

Pentru Înalta Curte de Casație și Justiție (art. 313, art. 314 C. pr. civ.), prin derogare de la dreptul comun – hotărârea fiind supusă celor două căi de atac (apel/recurs), fără a fi incident art. 304 ind. 1 C. pr. civ. – soluția este de casare cu trimitere pentru stabilirea corectă a situației de fapt.

Excluzând motivele de recurs de la încadrarea în art. 304 pct. 1-9, partea este lipsită efectiv de o cale de atac, criteriul fiind numai valoric, deși justiția este egală pentru toți, conform art. 124 alin. 2 din Constituție.

Părțile din proces sunt egale, astfel că protecția judiciară a drepturilor și intereselor civile ocrotite trebuie realizată prin aceleași mijloace procedurale și soluții și nu date pe criteriu valoric, exclusiv fie a competenței Î.C.C.J., ce nu administrează probe.

Față de problema invocată, s-a agreat că nu se poate stabili ab initio că toate criticile care vizează compunerea masei partajabile, cotele, atribuirea etc. pot fi considerate ca fiind ori de nelegalitate ori de netemeinicie (de ex, dacă se invocă reținerea calității de bun comun prin aplicarea greșită a legii care reglementează regimul comunității de bunuri, critica este de nelegalitate; dacă se contestă greșita includere în masă a aceluiași bun pe considerentul că din probe nu rezultă achiziționarea lui, critica este de netemeinicie).

În urma dezbaterilor s-au conturat, cu majoritate de opinii, două situații cu următoarele rezolvări legale:

a) dacă în recurs (în cauzele în care se există și apel) se invocă atât motive de nelegalitate cât și motive de netemeinicie, se vor analiza doar motivele de nelegalitate, respectiv acele critici care se încadrează în art.304 pct.1-9 C.pr.civ;

b) dacă se invocă doar motive de netemeinicie, care nu pot fi încardate în art.304 pct.1-9 C.pr.civ. recursul fie va fi declarat nul (s-a exprimat și un punct de vedere minoritar, în sensul respingerii recursului).

21. Calitatea procesuală pasivă în cauzele ce au ca obiect dezbateră succesorală, când există un singur succesibil. Statul român, consiliul local, unitatea administrativ-teritorială (art. 652 C. civ.; art. 85 din Legea nr. 136/1995) (Curtea de Apel Iași)

Dezbateră succesorală poate avea loc în cadrul procedurii instituite de Legea nr.36/1995 a notarilor publici și activității notariale, fie în instanța de judecată, urmare a suspendării cauzei de notar, când succesibilii își contestă calitatea, cota ori compunerea masei de împărțit, fiind aplicabile dispozițiile art. 78 lit. b) și c) C. civ. și art. 104 C. pr. civ.

Această instanță consideră că sunt incidente și dispozițiile art. 25 din Decretul nr.31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice, care prevăd:

„Statul este persoană juridică în raporturile în care participă nemijlocit, în nume propriu, ca subiect de drepturi și obligații.

El participă în astfel de raporturi prin Ministerul Finanțelor, afară de cazul în care legea stabilește anume alte organe în acest scop.”

Notarul este obligat a cita în cazul declarării succesiunii vacante autoritatea administrației publice competente a prelua bunurile.

În art. 85 din Legea nr.36/1995, se prevede că: „În lipsa moștenitorilor legali sau testamentari, la cererea reprezentantului statului, notarul public constată succesiunea vacantă,

eliberând certificat de vacanță succesorală, după expirarea termenului legal de acceptare a succesiunii.”

Codul civil, în art. 652, stabilește ordinea succesiunilor între moștenitorii legitimi, pentru copiii naturali, soțul supraviețuitor, iar în lipsă de soț, a statului.

Împărțeala judiciară este reglementată de art. 673¹ – art. 673¹⁴ C. pr. civ. Legea nu impune celui ce are vocație la succesiune o modalitate anume pentru dezbateră succesorală, cel în cauză având dreptul de opțiune la notar sau în instanța de judecată.

Dacă instanța este investită cu judecarea unei acțiuni în dezbateră succesorală, când există un unic succesibil descendent, cine are calitate procesuală pasivă:

- statul român;
- unitatea administrativ-teritorială;
- consiliul local?

a) Într-o opinie se susține că statul român are calitate procesuală, în acest sens fiind invocate dispozițiile art.85 din Legea nr.36/1995, art.652 C.pr.civ.

b) Într-o altă opinie se susține că statul român prin Ministerul Finanțelor nu are calitate procesuală pasivă, ci unitatea administrativ-teritorială, bunurile fiind în proprietatea acesteia.

Obiectul acțiunii nu poate fi decât:

- constatarea calității de moștenitor;
- stabilirea cotei;
- compunerea masei de împărțit.

Asupra admisibilității acțiunii în constatare, cu un astfel de obiect, s-a pronunțat instanța supremă prin decizii de speță (T.S., s. civ., dec. civ. nr. 894/1978; idem, dec. civ. nr.1957/1971; idem, dec. civ. nr.595/1974; dec. civ. nr.1528/1978; ICCJ, dec. civ. nr.386/2005).

Stabilirea în contradictoriu cu alt subiect de drept, dintre cele menționate, a dreptului succesoral, nu se impune, succesiunea nefiind vacantă.

De altfel, procedura nu este contencioasă, cu un unic succesibil, nu se stabilește un drept potrivit față de altă persoană, fiind aplicabile însă prevederile de drept comun ale Codului civil.

Succesiunea vacantă fiind culeasă de stat, parte în proces este acesta și, având ca obiect dreptul de proprietate pe care îl dobândește, reprezentarea considerăm că revine Ministerului Finanțelor Publice.

A se vedea pct.5

22. Taxe judiciare de timbru. Procese funciare. Cereri pentru despăgubiri civile, formulate pe cale principală, motivate pe lipsa de folosință a terenului, ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești prin care s-a dispus punerea în posesie și eliberarea titlului de proprietate (art. 64 din Legea nr. 18/1991; Titlul XIII din Legea nr. 247/2005) (Curtea de Apel Iași)

a) Într-o primă opinie, acțiunea în despăgubiri pentru lipsa de folosință a terenului este patrimonială, supusă taxelor judiciare de timbru și timbrului judiciar, conform art. 1 și 2 din Legea nr. 146/1997 și O.G. nr. 32/1995; obiectul este evaluabil în bani.

b) Într-o altă opinie, acțiunea este un proces funciar, așa cum este definită prin Titlul XIII al Legii nr. 247/2005, în art. 5, fiind incidente și dispozițiile art. 64 din Legea nr. 18/1991, care prevăd că:

„(1) În cazul în care comisia locală refuză înmânarea titlului de proprietate emis de comisia județeană sau punerea efectivă în posesie, persoana nemulțumită poate face plângere la instanța în a cărei rază teritorială este situat terenul.

(2) Dacă instanța admite plângerea, primarul va fi obligat să execute de îndată înmânarea titlului de proprietate sau, după caz, punerea efectivă în posesie, sub sancțiunea condamnării la daune cominatorii pentru fiecare zi de întârziere, anume stabilite de instanță.

(3) Dispozițiile art. 53 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.”

Prejudiciul este cauzat ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești, prin care comisia locală și, respectiv, județeană sunt obligate la punerea în posesie și eliberarea titlului de proprietate și, deși nu sunt prevăzute expres de lege în categoria proceselor funciare, sintagma „a altor litigii” permite încadrarea lor în această categorie.

Considerăm că sunt scutite de plata taxelor judiciare de timbru, conform Titlului XIII din Legea nr. 247/2005.

Problema a fost analizată în cadrul întâlnirii organizată în data de 12.11.2008, opinia exprimată la litera a) fiind considerată corectă.

23. Fond funciar. Cerere de eliberare a titlului de proprietate formulată în baza Legii nr. 18/1991, adresată judecătoriei. Lipsa hotărârii Comisiei județene (Legea nr. 18/1991; Legea nr. 247/2005, Titlul XIII). Admisibilitate (Curtea de Apel Iași)

Reconstituirea și constituirea dreptului de proprietate, reglementate prin Legea nr. 18/1991 republicată și modificată prin Legea nr. 1/2000, au loc la cerere, fiind supuse dispozițiilor procedurale din Titlul XIII al Legii nr. 247/2005.

Procedura impune o fază administrativă, finalizată prin validarea de comisia județeană, a propunerii comisiei locale, urmare verificării calității de persoană îndreptățită, a stabilirii întinderii dreptului, a amplasamentului, prin lege fiind stabilite și termenele de soluționare a cererilor. La instanța de judecată are loc controlul judiciar, conform dispozițiilor art. 51-64 din Legea nr.18/1991, Titlul XIII, art. 1-5 din Legea nr.247/2005. Problema de drept poate avea ca soluții:

a) respingerea acțiunii, pentru că nu s-a parcurs procedura administrativă impusă de legea specială, pe care reclamanta nu a urmat-o;

b) admiterea acțiunii, instanța având plenitudinea de jurisdicție și fiind competentă în soluționarea cererii de stabilire a dreptului de proprietate în materia fondului funciar.

În cadrul acțiunii ce are ca obiect obligația de *a face* limitată, cu finalitatea obligării comisiei locale la punerea în posesie și a comisiei județene la emiterea titlului, la soluționarea cererii, sub sancțiunea daunelor (art. 64 din Legea nr.18/1991. Partea are drept de dispoziție asupra obiectului cererii.

În cazul în care partea solicită și stabilirea dreptului, reconstituirea sau constituirea, instanța are competența de a soluționa cererea pe fond, efectuând toate verificările cerute de lege și pentru faza administrativă (regim juridic, teren, amplasament, persoană îndreptățită).

În acest sens, s-a pronunțat și Î.C.C.J. – Secțiile Unite, prin decizia în interesul Legii nr. XX/2007, în materia Legii nr. 10/2001. Plenitudinea de competență se circumscrie termenului rezonabil din art. 6 C.E.D.O.

S-a considerat că paralela făcută la pct.b) cu Decizia în interesul legii nr. XX/2007 este corectă, dacă există aceeași premisă: o cerere adresată Comisiei de fond funciar care nu a primit răspuns.

24. Comunicarea actelor de procedură prin poștă, cu scrisoare recomandată. Omisiunea părții de ridicare a corespondenței. Efecte. (art. 86 C. pr. civ.; art. 25 din O.U.G. nr.2/2001) (Curtea de Apel Iași)

Codul de procedură civilă reglementează în art. 86¹, modalitatea comunicării actelor de procedură efectuate de părți, iar instanța de judecată stabilește termenele în care trebuie îndeplinite, acestea fiind supuse sancțiunilor procedurale, una dintre ele fiind decăderea.

În art. 103 alin. (1), Codul de procedură civilă prevede că: „Neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei.”

Pentru aplicarea sancțiunii, în problema de drept supusă dezbaterii, considerăm că trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

- dreptul de exercitare a căii de atac se calculează de la comunicarea actului contestat, în speță a procesului-verbal de contravenție;

- comunicarea prin scrisoare recomandată are ca scop primirea efectivă a actului, o dată certă sub luare de dovadă de la care să se calculeze termenul în calea de atac, oricare ar fi aceasta (plângere, contestație, apel/recurs).

Faptul că „persoana” în cauză a fost avizată să își ridice corespondența, la care nu a dat curs din diferite motive, nu echivalează cu o comunicare în sensul art. 103 C. pr. civ.

Comunicarea actelor de procedură, conform dispozițiilor Codului de procedură civilă, completate și prin O.G. nr. 2/2001, trebuie făcută în modalitatea și termenele prevăzute de lege.

Restituirea procesului-verbal agentului constatator de oficiul poștal, motivată de neridicarea corespondenței, a faptului că nu a semnat procesul-verbal știind că va fi sancționat, nu echivalează cu înștiințarea, în sensul art. 27 din O.G. nr.2/2001, iar pretinsa „rea-credință” nu înlocuiește comunicarea.

a) Într-o primă opinie, s-a susținut că, în acest caz, comunicarea procesului verbal de constatare a contravenției s-a făcut cu respectarea dispozițiilor art. 27, astfel încât plângerea a fost respinsă ca tardivă.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 27 din OG nr. 2/2001, comunicarea procesului-verbal și a înștiințării de plată de face prin poștă, cu aviz de primire, sau prin afișare la domiciliul sau la sediul contravenientului. Operațiunea de afișare se consemnează într-un proces-verbal semnat de cel puțin un martor.

S-a apreciat că modalitățile de comunicare ale procesului-verbal de contravenție către contravenient nu sunt cumulative, ci alternative, textul legal folosind conjuncția „sau” astfel că, în acest caz, agentul constatator nu era obligat să procedeze la afișarea la sediul sau domiciliul contravenientului a procesului verbal pentru a face dovada comunicării acestuia.

Mai mult decât atât, în unele cauze, petentul a avut cunoștință de întocmirea procesului-verbal și de aplicarea sancțiunii deoarece a fost oprit imediat după constatarea contravenției, însă a refuzat să-l semneze. În aceste condiții, s-a apreciat că petentul, cu rea-credință, nu și-a ridicat corespondența pentru a eluda prevederile legale și pentru a nu suporta consecințele încălcării normelor rutiere.

b) Într-o a doua opinie, s-a apreciat că, în această situație, după restituirea procesului verbal și a înștiințării de plată, agentul constatator trebuia să recurgă la cea de-a doua modalitate de comunicare a acestora, anume afișarea la domiciliul sau la sediul contravenientului și consemnarea acestei operațiuni într-un proces verbal semnat de un martor.

S-a argumentat că, în acest caz procedura de comunicare prin poștă, cu aviz de primire, a procesului verbal, aleasă de organul constatator nu și-a atins finalitatea deoarece procesul-verbal nu a ajuns la destinatar.

Este adevărat că legiuitorul a prevăzut alternativ cele două modalități de comunicare, dar scopul a fost ca agentul constatator să aleagă care din cele două proceduri este în măsură să asigure luarea la cunoștință de către contravenient a aplicării sancțiunii contravenționale, în funcție de situația concretă de fapt.

În consecință, în situația în care comunicarea prin poștă nu este posibilă, indiferent de motive (contravenientul lipsește de la domiciliu sau cu rea credință nu-și ridică corespondența), singura modalitate de comunicare rămasă este afișarea procesului verbal. Nu se poate reține că simpla expediere a procesului verbal este echivalentă cu comunicarea acestuia, atâta vreme cât procesul verbal nu a fost înmănat efectiv contravenientului, ci restituit agentului constataitor.

Dacă s-ar accepta prima opinie, ar fi discutabilă și data la care s-ar aprecia că s-a făcut efectiv comunicarea – a expedierii corespondenței, a avizării acesteia, a expirării termenului de păstrare sau a restituirii către agentul constataitor.

De asemenea, în acest fel, ar fi înlăturate și speculațiile cu privire la buna sau reaua credință a contravenientului.

Întrucât litigiile în materie contravențională se soluționează, în general, la nivelul tribunalelor, de către secțiile de contencios administrativ și fiscal, s-a decis transmiterea lucrării spre a fi discutată în cadrul întâlnirii Comisiei de unificare a practicii judiciare în materia contencios administrativ.

25. Investirea cu formulă executorie și încuviințarea cererilor de executare silită, judecate în ședință publică, în camera de consiliu (art. 269, art. 373 ind. 1, art. 331 – 339 C.pr.civ. ; Decizia în interesul legii nr. XV/2008 a Î.C.C.J., Secțiile Unite) (Curtea de Apel Iași)

Probleme de drept supuse dezbaterii privesc procedura necontencioasă, în care sunt soluționate cererile de investire cu formulă executorie:

- a) încuviințarea executării silite;
- b) competența președintelui instanței în soluționarea cererilor, delegarea atribuției sale completului de judecată ori altui judecător; repartizarea aleatorie a cererilor;
- c) desfășurarea judecării în camera de consiliu, în ședință publică;
- d) judecarea căii de atac în cameră de consiliu.

Sediul materiei: art. 269, art. 373 ind. 1, art. 331-339 C. pr. civ.; Decizia în interesul legii nr. XV/2008 a Î.C.C.J. – Secțiile Unite.

Aspectele privesc investirea cu formulă executorie a cecului, cambiei și biletului la ordin (Legea nr. 58/1934, Legea nr. 59/1934) și sunt de competența secției comerciale (au fost supuse dezbaterii și la întâlnirea președinților secțiilor civile ale curților de apel, din 23 septembrie 2009).

Opiniile exprimate de judecătorii de la judecătoriile și tribunalele din raza teritorială a Curții de Apel Iași, în concret, vizează următoarele aspecte:

a) Într-o opinie, s-a apreciat că în ambele cazuri recursul se va judeca în camera de consiliu. Atât încuviințarea executării silite cât și investirea cu formulă executorie se judecă potrivit procedurii necontencioase, iar potrivit dispozițiilor art. 336 alin. 5 C. pr. civ. recursul împotriva încheierilor pronunțate în această materie se judecă în camera de consiliu.

b) Într-o a doua opinie (majoritară), s-a susținut că procedura prevăzută de art. 336 alin 5 C. pr. civ. are în vedere doar judecarea recursului împotriva încheierii prin care se încuviințează cererea, așa cum rezultă din conținutul alin. 1 al aceluiași articol.

Ori, în cazul de față, potrivit dispozițiilor art. 373¹ alin. (2) și respectiv art. 373³ alin. (1) C. pr. civ., încheierea prin care s-a încuviințat executarea silită și respectiv s-a dispus investirea cu formulă executorie nu pot fi atacate cu nici o cale de atac.

Astfel, judecarea recursului declarat de creditor împotriva încheierilor prin care s-a respins cererea de încuviințare a executării silite sau de investire cu formulă executorie se va face, în lipsa unor dispoziții derogatorii exprese și văzând și dispozițiile art. 338 alin. 1 C. pr. civ, potrivit dreptului comun, în ședință publică.

A. Problema cererilor de încuviințare a executării silite

a) Într-o primă opinie, s-a apreciat că odată cu admiterea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 373 ind. 1 Cod procedură civilă, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 13 din Legea 459/2006, nu au fost automat repuse în vigoare dispozițiile anterioare ale textului menționat. Mai mult, timp de 45 zile, prevederile declarate neconstituționale sunt suspendate de drept, pentru a da posibilitate punerilor în acord cu dispozițiile constituționale. În aceste condiții, s-a apreciat că nu există cadrul legal pentru soluționarea cererilor de încuviințare a executării silite și că trebuie acordate termene de judecată până la soluționarea pe cale legislativă a situației ivite.

b) Într-o altă opinie, s-a apreciat că în urma pronunțării deciziei Curții Constituționale 458/31.03.2009 prevederile anterioare ale art. 373 ind.1 din Codul de

procedură civilă sunt în ființă și aplicabile pentru soluționarea cererilor de încuviințare a executării silite.

Opinia majoritară conturată a fost în sensul că, având în vedere decizia Curții Constituționale, aceste cereri se soluționează pe procedura anterioară apariției Legii 459/2006.

B. Investirea cu formulă executorie a cambiei, biletului la ordin și cecului - instanța competentă

a) Într-o primă opinie, s-a apreciat că sunt incidente prevederile art. 10 pct.3 Cod procedură civilă, fiind un caz de competență teritorială alternativă, între instanța de la domiciliul debitorului și cea de la locul plății.

b) Într-o altă opinie, majoritară, s-a apreciat că în această situație există o competență teritorială absolută, cea a instanței de la locul plății, conform prevederilor Legii nr. 58/1934 și Legii nr. 59/1934.

Legea nr. 58/1934 – art. 61 și Legea nr. 59/1934 – art. 53, stabilesc în competența judecătorei soluționarea cererilor de investire cu formulă executorie a cambiei, biletului la ordin și cecului. Aceste norme speciale se completează cu dispozițiile de drept comun prevăzute de art. 10 pct. 3 Cod procedură civilă, în sensul că în cazul acestor cereri există o competență teritorială alternativă, cea a instanței de la domiciliul pârâtului sau cea a instanței de la locul plății, cu aplicarea corespunzătoare a dispozițiilor art. 12 Cod procedură civilă.

Opinia unanimă conturată a fost în sensul că în ce privește competența teritorială, în acest caz există o competență teritorială alternativă, potrivit art.10 pct. 3 Cod procedură civilă.

C. Stabilirea completului de judecată pentru soluționarea cererilor de încuviințare a executării silite, având în vedere dispozițiile art.373 ind.1 C.pr.civ.

a) Într-o primă opinie, s-a apreciat că o astfel de cerere trebuie soluționată de completele de judecată constituite pentru activitatea de judecată.

b) Într-o altă opinie, s-a apreciat că aceste cereri sunt în competența președintelui instanței de executare, conform prevederilor art. 373 ind. 1 alin. (2) Cod procedură civilă.

Conform dispozițiilor art. 373 ind. 1 alin. (2) Cod procedură civilă, soluționarea cererilor de încuviințare a executării silite sunt în competența președintelui instanței de

executare, care însă, își poate delega atribuțiile, astfel încât soluționarea acestor cereri să fie atribuită către completele de judecată constituite pentru realizarea activității de judecată.

Opinia majoritară conturată a fost în sensul că președintele instanței poate delega atribuțiile sale, astfel încât o astfel de cerere să fie repartizată aleatoriu spre soluționarea completelor de judecată constituite la nivelul instanței.

Față de problemele invocate, argumentele exprimate au prevalat în sensul că:

- *la pct. A, opinia majoritară este corectă; cum în prezent textul legal astfel cum a fost modificat a fost declarat neconstituțional, se aplică art.373 indice 1 C.pr.civ. în forma anterioară modificării ;*
- *la pct. B – problema invocată va fi dezbătută în cadrul întâlnirii Comisei în materie comercială, deoacere privește aspecte care țin de executarea silită în materie comercială;*
- *la pct. C- opinia majoritară a fost considerată corectă.*

26. Interpretarea în mod neunitar, vizând aplicarea dispozițiilor art. 282 și 282¹ Cod procedură civilă, în ceea ce privește calificarea căilor de atac (Curtea de Apel Pitești)

a) S-a susținut într-o opinie că pentru litigiile civile având obiect patrimonial evaluabil în bani (de exemplu partaj de bunuri judiciare) pentru calificarea căii de atac, unele complete au luat în considerare valoarea obiectului acțiunii, indicată de reclamant prin cererea de chemare în judecată.

b) În altă opinie se apreciază că în asemenea cazuri calea de atac este determinată de valoarea obiectului cererii, astfel cum a rezultat din raportul de expertiză efectuat în cauză, raport de expertiză avut în vedere de instanță la soluționarea speței și necontestat de părți cu privire la evaluarea bunurilor.

S-a remarcat că problema prezintă interes atunci când valoarea reținută de instanță în cuprinsul hotărârii diferă de cea indicată de reclamant în cererea de chemare în judecată.

Au fost identificate argumente în sensul că, în atare situații, la stabilirea căii de atac se va avea în vedere valoarea reținută de instanță în cuprinsul hotărârii (de ex., ca urmare a măririi ori micșorării de către reclamant a cîtimii obiectului, ca urmare a efectuării unei expertize care infirmă valoarea indicată de reclamant etc.)

Din lipsă de timp, punctele 27- 48 urmează a fi dezbătute în cadrul unei întâlniri viitoare.